

NICOLAI EPISTOLA AD EADMERUM

De primatu sedis Eboracensis in Scotia.

(WARTHON, *Anglia sacra*, t. II, p. 234.)

Electo per Dei gratiam in Sancti Andreae cathedram domino EDMERO, SUUS NICOLAUS ex adversis ad jucunditatem prosperis successibus tendere aeternam.

In adversis quae te pati commemoras, patientia maxime necessaria est, deinde prudentia et industria ad evincendam gentis barbariem, quam nullo ingenio citius tuis moribus quam largitate dapsilitatis conciliare potes. Unde et beatus Petrus apostolus in instructionem sancti Clementis, quem sibi successorem statuit, inter caetera taliter admonuit: *Charitatis recipiendae et habendae maximum erit fomentum, si frequenter inter vos communem cibum mensamque faciatis. Et post pauca: Propter quod communes facite cibos vestros cum is qui secundum Deum fiaties sunt. Per haec enim praecipue charitas comparatur.* Nec mirum, si barbaries indomita alicujus gentis, his officiis emollita, ad moralitatem flectitur civilem, cum et ferocissimae rationisque expertes ferae, alimonis humanisque attractibus delinitae, mansuescunt, in tantum ut hominum magis quam consodalium affectent belluarum societatem. Quapropter, ut amicus de amico sollicitus, suggero, suadeo, admoneo te, ut charissimum, quatenus supra vires etiam tuas dapsilitate et muneri largitate affectum omnium tibi comparare studeas, quia talibus officiis quam maxime effera corda gentisque indomitae barbariem ad tui amorem et sanam doctrinam ecclesiasticamque disciplinam suscipiendam emollire praevales. De his jam satis.

De Eboracensis autem Ecclesiae primatu super Scotos, unde interrogasti, nulla est auctoritas, nulla ratio vel exemplum patet quod hoc astruat. Quippe cum Eboracensis Ecclesia fidem et doctrinam

(37) Turgodus prior Dunelmensis anno circiter 1107 electus est episcopus Santandreas. Nota autem ab archiepiscopo Eboracensi controversia de subjectione Ecclesiae Santandreae, dilata est aliquandiu consecratio. Consecratus demum est post medium annum 1109 (ipsis Augusti Kalendis juxta Mailrosensem) a Thoma Eboracensi jussu Henrici regis Angliae sine ulla subjectionis exactione, salvo tamen Ecclesiae utriusque jure. Scotiam reversus, Ecclesiam sexennio fere rexit. Obit demum inter ipsum et Scotos multiplici lite, Romam adeundi licentiam a rege petiit. Repulsam passus, in gravem animi moriorem incidit, et Dunelmum recedendi licentiam postulavit et obtinuit. Repatrians igitur, obiit in caenobio Weremuthensi anno 1115, prid. Kal. April., feria tertia, postquam sedisset annos 8, menses 2, dies 10. Ista Simeon Dunelmensis uberius refert lib. De gest. reg. Ang. p. 207, qui in desi-

A Christianitatis, nec non et pontificum consecrationem a Scotis saepenumero mutuaverit, Scoti vero ab ipsa nunquam, praeter quod in Thurgodum (37), actum est. Nam postquam Eboracenses a fide apostatantes, primum pontificem suum Paulinum a Cantia eis ordinatum expulerunt, Sanctus Aidanus Scotus et a Scotis destinatus et ordinatus, fidem Christi fideique sacramenta toti Northimbriae strenuus invexit. Deinde ejus successores Eboracensis Ecclesiae praesules (38) usque ad quartum omnes a Scotis ordinati, imbuti, et illi Ecclesiae destinati sunt.

Unus etiam ex eis propter suam indiscretionem inutilis illi Ecclesiae judicatus, ab ipsis Scotis depositus est (39). His omnibus sanctus Beda attestatur in Historia Anglorum. Praesulem vero seu doctorem aliquem Scotis destinatum vel ordinatum ab Eboraca nulla docet Historia, nec etiam fabula, praeter supradictum Thurgod. Cesset ergo Eboracensis Ecclesia primatum Scotiae sibi vindicando appetere; quem si haberet, cum praesul Sancti Andreae summus pontifex Scotorum appelletur, summus vero non est nisi qui super alios est; qui autem super alios episcopus est, quid nisi archiepiscopus est, licet barbaries gentis pallii (40) honorem ignoret? Si, inquam, super hunc, qui summus vocatur pontifex suae gentis, praelationem haberet praesul Eboracae, jam non tantum metropolitanus, imo primas esset alterius etiam regni. Quod nusquam legitur. De Eboracensis Ecclesiae suffraganeis quid ad vos? C Alias sibi quaerat, non de vobis. Quod si tot invenire, quot se aestimat habere debuisse, non valet, sibi imputet; non aliena invadere attemptet. Suae quidem negligentiae ascribitur, imo et cupiditati,

quando obitus tempore nonnihil erravit. Anno enim 1115, prid. Kal. April. cum feria quarta componitur.

(38) Aidano successerunt Finanus, Colmannus et Tuda, Scoti omnes, et a Scotis ordinati; qui, quamvis Lindisfarnae sedem episcopalem collocaverint, totam tamen Northanimbriam, provinciam scilicet Eboracensem, rexerunt. His enim Lindisfarnae sedentibus, vacavit sedes Eboracensis annis circiter triginta.

(39) Vult Wilfridum Seniore, qui sede sua saepius est deturbatus a regibus Northimbriae. Expulso primitus Wilfrido anno 678, subrogatus est in sede Lindisfarnensi Eata, natione Scotus et abbas Multrosensis. Hinc factum puto, quod Nicolaus Wilfridum a Scotis depositum fuisse asserat.

(40) Antistites Santandreae pallii usum ante annum 1472 non obtinuerunt.

quod suffraganeorum ratio numero caret, quippe cum regnum satis amplum et sufficiens tot episcopis sit. Sed præsules ipsius Ecclesiae, cupiditate possessionum illecti, magis in destruendis quam instituendis suffraganeis laboraverunt. Unde ipsa sola Ecclesia sex episcoporum parochias obtinens sibi vindicat; qui omnes certis Ecclesiis et cathedris discreti erant. Prima sedes Eboracæ; secunda, ultra amnem Usæ in Ecclesia Christi prope civitatem (41); tertia, apud Ripum (42); quarta, apud Beverlie (43); quinta, Haugustaldensis Ecclesia (44); sexta, Casa Candida (45). Has omnes Ecclesias et earum parochias ipsa devorans, et in suum corpus trajiciens, sola obtinet. Vix duos sibi suffraganeos reliquit, videlicet Lindisfarnensem quæ modo Dunholm dicitur, et Cumbrensem quam Joannes modo tenet. Pictorum (46) vero episcopi sedes, cujus mentionem sanctus Beda facit, ubi fuerit penitus ignoro. Ipse tamen octavus suffraganeus esse debet. Plures vero nunquam habuit, sicut nec Lundoniensis ullum, negligentia videlicet episcoporum et instabilitate gentis circa fidem sæpius apostatantis.

(41) Deest in codice ms civitatis nomen. Quænam ista fuerit, haud facile augurari possum. Ecclesias quidem Wigorn. et Lincoln. sibi subiecti debere archiep. Eborac. illo tempore contendebant. Utraque tamen proprium habuit episc. et obedientiam sedi Cant. præstitit tempore epist. istius scriptæ.

(42) Ecclesia Ripensis unicum episcopum habuit, Cathedram scilicet quem de episcopatu suo Lindisfarnensi ab Ethelredo Merciorum rege depulsum Theodorus archiepiscopus Cantuariensis Ecclesie Ripensi præfexit.

(43) Sedem episcopalem Beverlicam positam nusquam legi. Joannes tamen Eboracensis archiepiscopus, postquam Wilfridum Juniores sui loco substitutum consecraverat, ab Eboraco recedens, reliquum vitæ tempus Beverlicam exegit. Hinc natum Nicolao errorem puto.

(44) Antiquos diœcesis Hagulstadensis limites hodie nescimus. Certe partem diœceseos atque ipsam sedem episcopalem diœcesis Dunelmensis devoravit. Altera pars in Eboracæ ditionem transisse videtur. Episcopatus Hagulstadensis defecit in Tilerdo episcopo circa annum 821, auctore Ricardo Hagulstad lib. 1, in fine.

(45) Sedem episcopalem Australium Pictorum Niniæ episcopus ad Candidam Casam primus fundavit, teste Beda lib. III, cap. 4. Nec sedem mutavit episcopatus, postquam, Pictis ejectis, regionem in-sedissent Angli; quibus primus episcopus institutus est Plectelmus circa annum 750, auctore eodem lib. V, cap. 24. Provincia enim Gallovidiensis, quæ hodie pars Scotiæ habetur, olim regibus Northumbriæ, adeoque archiepiscopis Eboracensibus subjecta erat. Quin et episcopi Gallovidienses, longe post excussum ab incolis Anglorum jugum, Ecclesie Eboracensis erant suffraganei. Anno enim 1176, Christianus, Candidæ Casæ episcopus, a Viviano pontificis Romani legato ad concilium Scotiæ epi-

A Ecce, quantum epistolari brevitate potui, de his certum te feci. Plura ore ad os intimarem valde necessaria. De tuo autem negotio audi consilium meum. Dissolve litigium (47) de te Cantiae et Eboracæ, principumque Angliæ Scotiæque; et favore regis Scotorum apostolicum sacrandus expe-te. Negotium Ecclesie tuæ gentisque strenuus exsequere, nec, te præsulante, libertatem dignitatemque suam amittat. Quod si hoc tibi placet, cave ne per regem Angliæ transitum facias, et ne Eboracensis Ecclesia hoc percipiat, ne impediatur conatus tuus. Ego vero paratus sum, quod etiam volo ut ipsi Scotorum regi dicas, quia, si necesse fuerit, in concilio Romano dnatiocinare libertatem dignitatemque regni et Ecclesie Scotorum ab Eboraca. B Præterea rogo et valde obsecro ut margaritas candidas, quantum poteris, mihi acquiras. Umones etiam quascunque grossissimas acquirere potes, saltem quatuor mihi acquiri per te magnopere postulo. Si aliter non vales, saltem a rege, qui in hac re omnium hominum diutissimus est, pro n unere expe-te. Vale.

scoporum vocatus, respondit *episcopatum suum ad legeantiam Eboracensis archiepiscopi, qui eum in episcopum consecraverat, secundum antiquam utriusque consuetudinem pertinere*, referent'e Joanne Bromton in Chronico p. 1111. Vacavit forte sedes per plures annos Eadmeri tempore. Unde factum ut parochiam Candidæ Casæ ab Eboracensi devorata Nicolai scribat. Parvo post tempore, post annum scilicet 1125. Thurstinus archiepiscopus Eboracensis Gilaldanum episcopum Candidæ Casæ consecravit, teste Thoma Stubbs, p. 1720.

(46) Pictos septentrionales et australes Beda memorat, illos ad fidem conversos a Columba presbytero, anno 565; istos multo ante tempore a Niniano episcopo, *Hist. lib. III, cap. 4*. Septentrionalium episcopum a Beda memoratum non memini: neque illi quid cum Eboracensibus archiepiscopis commune habuerint. Australium autem episcopus non alius erat quam ille Candidæ Casæ Witternensis dictus, de quo in Annotatione superiori.

(47) Eadmerus ad episcopatum Santandreum postulatus, consecrationis munus nunquam obtinuit. Ipse enim nimia Ecclesie Cantuariensis, cujus erat monachus, veneratione ductus, Ecclesiam Santandreanam Cantuariensi subicere et a Radulpho archiepiscopo consecrationem suscipere voluit. Contra Turstinus archiepiscopus Eboracensis Ecclesiam Scotiæ ad jus suum spectare contendit. Alexander rex neutri Anglorum archiepiscopo Ecclesiam regni sui subdi vult, et Eadmero ut Romam profectus consecrationem a papa obtineret, suavit. Nicolaus igitur regi motem gerendum, et Ecclesie Scotiæ libertatem asserendam monet. Sero nimis consilium amici prudentissimum Eadmerus admisit, quantum obrem et dignitate excidit. Cautius rem gessit successor ipsius Robertus, qui ab ipso archiepiscopo Eboracensi sine ulla professionis subiectione consecrationis munus obtinuit.